

Broj LIV / 2019
Bilten o procesu pregovora
o pristupanju Srbije Evropskoj uniji

EVROPSKA UNIJA I ZAPADNI BALKAN: (RE)FORME POLITIKE PROŠIRENJA

TEMA BROJA STR. 3–4

INTERVJU STR. 5–7

Ivo Vajgl, bivši poslanik u Evropskom parlamentu

U FOKUSU STR. 10–11

Evropski zeleni sporazum:
O planovima i nedostatku ambicije

AKTUELNO STR. 12–13

Nova lica Evrope

PREDSTAVLJAMO STR. 14–15

YOU4EU Projekat: Buđenje građanske svesti

1. novembar	Kristin Lagard je na čelu Evropske centralne banke zamenila Marija Dragija
Kristin Lagard je prvog novembra zamenila Marija Dragija na čelu Evropske centralne banke. Bivša izvršna direktorka Međunarodnog monetarnog fonda (MMF) najavila je pravac monetarne politike glavne finansijske institucije Evrozona, koji je nastavak monetarnih mera Marija Dragija. Više...	21. novembar	EU i Srbija potpisali sporazum o saradnji u oblasti kontrole granica i obalske straže
Evropska unija i Ministarstvo unutrašnjih poslova Republike Srbije potpisali su 21. novembra statusni Sporazum o aktivnostima Evropske agencije za kontrolu granica i obalsku stražu (Frontex). Ovaj sporazum omogućava da Frontex pomaže Srbiji u upravljanju granicama, da sprovodi zajedničke operacije i raspoređuje timove u regionima Srbije koji se graniče sa EU. Više...
13. novembar	EUROJUST i Srbija potpisali Sporazum o saradnji
Sporazum o saradnji između agencije EUROJUST i Srbije potpisan je 13. novembra. Time se omogućava uspešnija operativna i strateška pravosudna saradnja, kao i razmena informacija i dokaza između agencije EUROJUST i Srbije. Zahvaljujući ovom Sporazumu, Srbija će moći da učestvuje u razmeni podataka o ličnosti i dokaza s tužiocima i istražiteljima iz čitave Evrope. Više...	28. oktobar	Bregzit je opet odložen
Članice EU odobrile su 28. oktobra odlaganje Bregzita za još tri meseca, do 31. januara 2020, naveo je predsednik Evropskog saveta Donald Tusk. Prihvaćen je zahtev Velike Britanije za fleksibilnim odlaganjem (flexextension), što znači da Britanija može izaći i pre toga, čim se ratifikuje Sporazum o istupanju. Više...
18. novembar	Francuska je predložila reformu procesa pristupanja Zapadnog Balkana EU
Potreba za reformisanjem procesa pristupanja Zapadnog Balkana EU nastala je usled veoma spore transformacije zemalja koje pripadaju ovom regionu. Francuska predlaže da se proces reformiše tako da se 35 poglavlja zameni sa sedam faza pristupanja, pri čemu svako od poglavlja predstavlja blok evropskih politika u koje će se postepeno uključivati zemlje kandidati. Više...	27. novembar	Evropski parlament izglasao novu Evropsku komisiju
Evropski parlament izglasao je novu Evropsku komisiju od 27 članova, na čelu sa Ursulom von der Leyen. Poslednji korak za novu Komisiju, pre nego što stupi na dužnost prvog decembra, je potvrda Evropskog saveta kvalifikovanom većinom glasova. Više...

IMPRESUM

Izdavač: Beogradska otvorena škola (BOŠ)
Masarikova 5/16, 11000 Beograd, Srbija
www.bos.rs

Urednici: Jelena Babić Barnes, Vladimir M. Pavlović, Jelena Jorgačević, Tamara Arsić, Milica Mijatović

Autori: Jelena Babić Barnes, Milica Škiljević, Milica Mijatović, Andrijana Lazarević, Marija Todorović

Lektura: Marijana Milošević

Objavljivanje elektronskog biltena „Progovori o pregovorima“ podržala je Fondacija za otvoreno društvo u Srbiji. Stavovi izneti u ovom biltenu nisu nužno stavovi Fondacije za otvoreno društvo. Beogradska otvorena škola odgovorna je isključivo za iznete informacije. Za stavove i informacije u autorskim tekstovima i intervjuima odgovorni su sami autori, odnosno intervjuisane osobe.

Evropska unija i Zapadni Balkan

(RE)FORME POLITIKE PROŠIRENJA

Francuski predlog počiva na četiri osnovna principa: na postepenom pristupanju, strožijim uslovima, jasnijim koristima i mogućem nazadovanju odnosno prekidu pristupnih pregovora. Šta svaki od ovih principa podrazumeva? U čemu se ovaj predlog razlikuje od novog predloga devet država članica EU? Kada može da se očekuje nova metodologija pristupnih pregovora?

Pre skoro dvadeset godina zemlje Zapadnog Balkana izrazile su želju, ali i spremnost, da postanu članice Evropske unije. Evropska Unija je podržala, nedugo posle i potvrdila, njihovu evropsku perspektivu, uz jasne kriterijume i uslove u okviru Procesu stabilizacije i pridruživanja, a potom i pregovora o pristupanju.

Od zemalja Zapadnog Balkana jedino je Hrvatska 2013. godine postala članica EU, dok trenutno samo dve – Srbija i Crna Gora – vode pregovore o pristupanju.

Francusko „ne“ u oktobru mesecu je ovaj proces još više usporilo za Severnu Makedoniju i Albaniju koje, i pored podrške, postignutih rezultata i dogovora, još uvek čekaju neko bolje vreme i još jednu šansu da konačno sednu za pregovarački sto i započnu novu fazu u svojim odnosima sa Evropskom unijom.

Kao što je to uslov i sadašnjeg pregovaračkog okvira, francuski predlog takođe ističe napredak u oblastima vladavine prava i ljudskih prava, kao ključan za napredak u svim drugim delovima pregovaračkog procesa.

Oktobarsko „ne“

Iako Srbija i Crna Gora prednjače u procesu, nije da postoje posebni rezultati kojima bi se mogle pohvaliti. Srbija je tokom ove godine otvorila dva poglavlja. Kada je reč o Crnoj Gori, nema naznaka kada će biti otvoreno poslednje poglavlje – politika konkurencije (Poglavlje 8). Tokom 2019. ove dve zemlje nisu zatvorile nijedno pregovaračko poglavlje.

Postala je sve veća i vidljivija potreba za: unapređenjem standarda i sprovođenjem reformi u oblasti vladavine prava, borbe protiv korupcije, unapređenjem ljudskih prava i slobode medija.

Sve glasnija je postala i potreba da se proces pristupanja reformiše.

I pored glasova koji su tokom prethodnog perioda stizali iz akademske i stručne javnosti, ipak je najviše pažnje (i prašine,

Izvor: <https://biepag.eu/>

prim. aut.) izazvao neobavezujući – u formi non-paper – kratak predlog države koja je pre dva meseca zaustavila dalje pregovore o proširenju. Francuske.

Oktobarsko „ne“ francuskog predsednika Makrona sadržalo je objašnjenje koje kaže da pregovori o pristupanju sa zemljama kandidatima ne mogu da započnu pre nego što sama Evropska unija reformiše proces pristupanja, ali i da, dok EU ne sprovede sopstvenu duboku reformu, nijedna zemlja neće postati njena nova država članica.

Za prvu, potrebnu reformu, Francuska je za sastanak ministara spoljnih poslova EU u novembru mesecu već pripremila kratak predlog u kome je bar jedna stvar potpuno jasna: nedvosmislena i jasna podrška evropskoj perspektivi regiona, koji istorijski, kulturološki i geografski pripada Evropi.

Ipak, reforma procesa pristupanja je neophodna, jer i posle dvadeset godina trajanja napredak je spor, a konkretne koristi za građane ovih zemalja su nedovoljne.

Francuski predlog

Reformisani pristup procesu pristupanja trebalo bi da počiva na četiri osnovna principa:

- postepeno pristupanje;
- strožiji uslovi;
- jasnije koristi i
- moguće nazadovanje, odnosno prekid pristupnih pregovora.

Postepeno pristupanje znači da bi se sadašnjih 35 pregovaračkih poglavlja preslikalo u sedam različitih faza pregovaračkog procesa, u kome bi svaka faza odslikavala određenu oblast politike. Tako bi prva faza i dalje obuhvatala one politike koje u današnjem procesu pristupanja nazivamo osnovama (*Fundamentals first*) – vladavinu

prava, osnovna prava, pravdu i bezbednost. U drugoj fazi naglasak je stavljen na politike koje se odnose na: obrazovanje, istraživanje i svemir, mlade, kulturu, sport, zaštitu životne sredine, transport, telekomunikacije i energetiku. U trećoj fazi su politike koje se odnose na: zapošljavanje, socijalnu politiku, zdravlje i zaštitu potrošača i konkurenciju, dok su u četvrtoj fazi politike koje se odnose na ekonomska i socijalna pitanja.

Unutrašnje tržište, poljoprivreda i ribarstvo su politike koje se nalaze u okviru pete faze, dok se u prethodnoj, šestoj, fazi procesa pristupanja naglasak stavlja na spoljne poslove. Sedma, poslednja faza, kako je predstavljena u okviru francuskog predloga, odnosi se na ostala pitanja.

Iako Srbija i Crna Gora prednjače u procesu, nije da postoje posebni rezultati kojima bi se mogle pohvaliti. Srbija je tokom ove godine otvorila dva poglavlja. Kada je reč o Crnoj Gori, nema naznaka kada će biti otvoreno poslednje poglavlje – politika konkurencije (Poglavlje 8). Tokom 2019. ove dve zemlje nisu zatvorile nijedno pregovaračko poglavlje.

Nakon što zemlja kandidat završi i zatvori određenu fazu u procesu pregovora, mogla bi da učestvuje u nekim programima Evropske unije, ali i u sektorskim politikama, gde bi postojala mogućnost za dodatne, ciljane izvore finansiranja. Da bi zemlje mogle da zatvore neku od faza u pregovorima, one moraju da poštuju određene kriterijume koje doprinose tome da pravni okvir u određenim oblastima bude usvojen, ali i sproveden. Kao što je to uslov i sadašnjeg pregovaračkog okvira, francuski predlog takođe ističe napredak u oblastima vladavine prava i ljudskih prava, kao ključan za napredak u svim drugim delovima pregovaračkog procesa.

Kada je reč o drugom principu i tome šta podrazumevaju stroži uslovi – ostalo je da se jasno definiše, u skladu s jasnim i lako proverljivim indikatorima – vrlo sličnim onima koji su već razvijeni u različitim mehanizmima u okviru Saveta Evrope (Venecijanska komisija, GRECO) i Organizacije za ekonomsku saradnju i razvoj (OECD).

Dakle, ostaje nam da definišemo.

Kako bi građani mogli da vide jasnije koristi od procesa pristupanja i napredovanja ka članstvu u Evropskoj uniji, potrebno je obezbediti veću finansijsku podršku, kaže treći princip francuskog predloga, kako kroz povećane iznose u okviru prethodnih fondova, ali i kroz mogućnost da se ispunjavanjem određenih reformi i prelaskom iz faze u fazu procesa kvalifikuju za udeo iz strukturnih fondova EU.

Kao četvrti princip francuski predlog ističe nazadovanje zemalja u procesu, ukoliko zemlja kandidat više ne ispunjava određene kriterijume ili je prestala da ispunjava obaveze koje je preuzela.

Kako bi sve bilo moguće i kako bi proces bio održiv, Evropska unija mora da uspostavi jasan sistem za njegovo praćenje i upravljanje. Svakako, veliku ulogu bi imala Evropska komisija,

NOVI PREDLOG OD STRANE DEVET DRŽAVA ČLANICA EU

Nakon francuskog predloga, devet država članica Evropske unije iznelo je svoj predlog o reformi procesa pristupnih pregovora. Austrija, Češka, Estonija, Italija, Letonija, Litvanija, Malta, Poljska i Slovenija izradile su predlog pod nazivom „Elementi za poboljšani proces proširenja i održivu i ubranu integraciju Zapadnog Balkana“. Razlika u odnosu na francuski predlog, koji je predviđao sedam faza pregovaračkog procesa, jeste u tome što bi grupe poglavlja trebalo da se otvaraju paralelno, a ne jedna za drugom. Dokument predlaže „evropske konferencije“ u celom regionu, u cilju promocije dijaloga i konsultacija, u koje bi bili uključeni Evropski parlament, nacionalni parlamenti i civilno društvo. Dokument sadrži predloge o reformi Poglavlja 23 (pravosuđe i osnovna prava) i Poglavlja 24 (pravda i bezbednost), ali i predlaže da treba imati više prioriteta i jasnih preporuka, uključujući i rokove, kao i da EU treba da pruži veću podršku u sprovođenju pravnih tekovina.

Savet EU, ali i države članice, dok se ističe i potreba da se organizuju godišnji sastanci Evropskog saveta, na kome bi učestvovali predsednici ili premijeri zemalja Zapadnog Balkana, na kojima bi se razgovaralo o pitanjima od zajedničkog interesa.

Iako ne postoji jasan vremenski okvir za sprovođenje ovog reformskog procesa u francuskom predlogu, on u svom završnom delu poziva Evropsku komisiju da, na osnovu iznetih predloga, definiše novu metodologiju pristupnih pregovora do januara 2020. godine. Imajući u vidu da u trenutku iznošenja predloga Komisija još

Kako bi građani mogli da vide jasnije koristi od procesa pristupanja i napredovanja ka članstvu u Evropskoj uniji, potrebno je obezbediti veću finansijsku podršku, kaže treći princip francuskog predloga, kako kroz povećane iznose u okviru prethodnih fondova, ali i kroz mogućnost da se ispunjavanjem određenih reformi i prelaskom iz faze u fazu procesa kvalifikuju za udeo iz strukturnih fondova EU.

nije bila formirana, jer joj je zapravo nedostajao baš komesar za proširenje, nismo sigurni – i pored podrške država članica ovom predlogu – koliko je ta zamisao izvodljiva.

Ipak, kada je početkom decembra Evropska komisija stupila na dužnost, novi komesar za susedsku politiku i proširenje Oliver Varhelji je kao jedan od prioriteta rada ovog portfolia Komisije istakao unapređenje Strategije proširenja iz 2018. godine.

Komesar kaže – početkom 2020. godine.

Mi kažemo – pratimo.

Jelena Babić Barnes,
Beogradska otvorena škola

Nikola Burazer

VAJGL: SITUACIJA U SRBIJI OPASNIIJA NEGO ŠTO JE BILA U MAKEDONIJI

Kada se u septembru pojavila vest da će bivši poslanici u Evropskom parlamentu, Eduard Kukan i Knut Flekenštajn, posredovati u dijalogu vlasti i opozicije u Srbiji, odmah se nametnula činjenica da su ova dvojica iskusnih diplomata već imala sličnu ulogu u Severnoj Makedoniji. Naime, bili su deo sada već čuvene trojke Evropskog parlamenta koja je obezbedila postizanje sporazuma iz Pržina i stvaranje fer i poštenih izbornih uslova koji su na kraju doveli do promene vlasti u ovoj zemlji. Međutim, takođe je upečatljiva činjenica da ovom diplomatskom dvojcu nedostaje treći član trojke, bivši poslanik u Evropskom parlamentu i izvestilac za Severnu Makedoniju Ivo Vajgl. Ovaj iskusni slovenački diplomata i bivši ministar spoljnih poslova Slovenije, koji je pre raspada bivše države radio kao dopisnik Tanjuga i jugoslovenski diplomata, svakako je dobar poznavalac prilika u zemlji, tim pre što je vršio i funkciju izvestioca iz senke za Srbiju, tako da je njegov izostanak takođe predstavljao vest. Sa gospodinom Vajglom smo, o situaciji u Srbiji i paralelama između Srbije i Makedonije, razgovarali upravo u Beogradu, gde je učestvovao na IX Beogradskom bezbednosnom forumu.

EWB: Vi ste bili izvestilac Evropskog parlamenta za Severnu Makedoniju, takođe i deo trojke EP koja je učestvovala u rešavanju krize u toj zemlji. Koliko mislite da je uloga te trojke bila važna za postizanje Sporazuma iz Pržina i kasnije promenu režima?

Ivo Vajgl: Mislim da je bila dosta značajna uloga, da je zapravo naša uloga bila u tome da budemo katalizatori dijaloga između makedonskih političkih stranaka i na kraju krajeva Komisije, komesara i njegovog tima. Ali moram reći da bez zaista sjajnog posla koji je odradio komesar Han, naša uloga ne bi bila velika i mislim da sve skupa ne znam gde bi zapelo. Ne bismo došli do Pržinskog sporazuma. U svakom slučaju to je bilo moguće samo uz dobru saradnju i sa predstavnicima Komisije i sa nekim ambasadama i ambasadorima. Uvek su bili tu u prvom planu šef delegacije EU i američki ambasador. Bilo je zadovoljstvo raditi u takvom jednom sastavu.

EWB: Da li mislite da je učešće EU u rešavanju političke krize i demokratizaciji Severne Makedonije došlo možda prekasno? Imajući u vidu da je ta kriza rasla tokom niza godina, da su bile vidljive negativne tendencije kad su u pitanju demokratske institucije, da li je ta Vaša uloga došla prekasno ili kasnije nego što bi trebalo?

Ivo Vajgl: Možda jeste. Možda se moglo ranije videti u kom pravcu se razvija politička situacija u Makedoniji. I možda se moglo sa nekim malo većim intenzitetom doći tamo i odraditi ono što smo mi posle uradili, ali već u kriznoj situaciji, kada je

Izvor: <https://europeanwesternbalkans.rs>

dijalog između Vlade i opozicije bio gotovo na nuli. Tako da mislim to bi trebalo da bude neka vrsta pouke i za neke druge situacije.

EWB: Mi danas u Srbiji imamo učešće druga dva člana trojke, Knuta Flekenštajna i Eduarda Kukana, koji su posrednici trenutnog dijaloga između vlasti i opozicije. Da li po vašem mišljenju postoji paralela između Srbije danas i Makedonije u vremenu kada ste Vi bili deo trojke koja je rešavala krizu?

Ivo Vajgl: Teško. Mislim da je vladajuća stranka VMRO pa čak i premijer Gruevski koji je sada u izbeglištvu u Mađarskoj, pokazali više spremnosti za dijalog i za nekakav kompromis i sporazum. Ja takve spremnosti u Srbiji ne vidim trenutno.

Mislim da bi Vlada Srbije, njen predsednik i njegovi saradnici morali uvideti da demokratija znači otvorenost, razgovor sa onima sa kojima ne deliš isto mišljenje. Kada je reč o parlamentu, znači uvažavanje opozicije. Parlament nije ratište, on je mesto demokratskog, otvorenog odlučivanja. I tu mislim da je glavni deficit situacije u Srbiji.

EWB: Da li mislite da je situacija jednako loša i opasna kada je u pitanju stanje demokratije u Srbiji, kao što je bila u Makedoniji?

Ivo Vajgl: Jeste. Možda je i čak opasnija, s obzirom na neka iskustva iz prošlosti. Ja mislim da bi Vlada Srbije, njen predsednik i njegovi saradnici morali uvideti da demokratija znači otvorenost, razgovor sa onima sa kojima ne deliš isto mišljenje. Kada je reč o parlamentu, znači uvažavanje opozicije. Parlament nije ratište, on je mesto demokratskog, otvorenog odlučivanja.

I tu mislim da je glavni deficit situacije u Srbiji. Razgovarajući sa nekim ljudima iz opozicije, ja sam zapravo zapanjen time do koje mere su oni rezignirani u pogledu bilo kakve mogućnosti dijaloga. A kad se pogledaju mediji, većina njih vodi krstaški rat protiv političke opozicije. Ja moram da verujem predstavnicima opozicije da je u celoj Srbiji rasprostranjena jedna mreža pritisaka na ljude i na lokalnom nivou, da ne budu kritični i kooperativni kada je reč o dijalogu sa opozicijom. Ja mislim da je tu situacija zaista kritična i nikad nisam osećao potrebu da je ulepšavam. Bojim se da mnogi koji dolaze iz Brisela, da se vrlo brzo prilagođavaju i na neki način daju obmanuti. Ja se ne mogu obmanuti jer sam previše dugo živeo u ovoj sredini.

Kad se pogledaju mediji, većina njih vodi krstaški rat protiv političke opozicije. Ja moram da verujem predstavnicima opozicije da je u celoj Srbiji rasprostranjena jedna mreža pritisaka na ljude i na lokalnom nivou, da ne budu kritični i kooperativni kada je reč o dijalogu sa opozicijom. Mislim da je tu situacija zaista kritična i nikad nisam osećao potrebu da je ulepšavam. Bojim se da mnogi koji dolaze iz Brisela, da se vrlo brzo prilagođavaju i na neki način daju obmanuti. Ja se ne mogu obmanuti jer sam previše dugo živeo u ovoj sredini.

EWB: Imajući u vidu ocene koje ste upravo dali, da li mislite da je Srbija zrela za mešanje EU u vidu trojke EP ili zapravo nekog drugog mehanizma, ili mislite da je ovaj Žan Mone format koji trenutno postoji odgovarajući model za rešavanje situacije u Srbiji?

Ivo Vajgl: Ja verujem da ima smisla probati, treba biti otvoren prema ponudi Evropskog parlamenta. Ja sam bio član trojke u Severnoj Makedoniji, ne znam iz kog razloga nisam više u Srbiji. Niko mi to nije objasnio. Šta više, pitali su me da li bih bio spreman biti, ali verovatno nisu svi bili oduševljeni time, posebno ne u Beogradu. Tako da, naravno, i to treba prihvatiti.

EWB: Nisu Vas pozvali da budete deo nekakve trojke?

Ivo Vajgl: Ne, mislim da su želeli izbeći nekog ko je previše kritičan prema njima. A možda je čak i bolje, ako postoje predrasude te vrste, onda nema smisla sarađivati. Jedanput kada sam pozvao u Brisel predstavnike srpske opozicije, imali smo tamo jedan sastanak, tada sam pročitao u nekim medijima ovde da sam ja jedan od najvećih srbomrzaca. U stvari, ja sam uvek podržavao Srbiju na putu ka Evropskoj uniji, i kao izvestilac iz senke, što sam bio četiri godine. Ja sam uvek pozivao na tolerantnost prema Srbiji, čak i po nekim kritičnim tačkama. Moji amandmani su uvek bili ti koji su podržavali neke specifičnosti srpske politike. Na primer, otvorenost prema Rusiji, tradicionalne veze sa Rusijom u verskim i kulturnim područjima.

EWB: Koliko je bio od pomoći Pribeov izveštaj, i uopšte takav jedan pristup Evropske unije koji je jasno označio kakvi su problemi i šta zapravo treba da se učini? U Srbiji nemamo

takvu vrstu odnosa Brisela prema Beogradu, a onda nema ni jasnih argumenata da EU prepozna probleme.

Ivo Vajgl: Taj dokument je bio ključan, i to je bio dokument koji je zapravo naručila Komisija od stručnjaka. To je bio stručno izrađen dokument, manje politički, više stručan. Ja mislim da i u slučaju Srbije, da bi bilo jako dobro kada bi postojao takav dokument kao osnov za podsticanje nekog konstruktivnog nacionalnog dijaloga o prioritetima i obavezama svih koji su u politici.

EWB: Rekli ste na panelu da su zapravo mediji u Srbiji, ili jedan deo, propagandna mašinerija vlasti. Evropska komisija je takođe u svojim izveštajima prepoznala slobodu medija kao problem, ali nije dovoljno jasno čija je to odgovornost i koji su konkretni problemi na medijskoj sceni. Da li mislite da je možda Izveštaj EU koji bi na adekvatan način analizirao stanje u medijima bio nešto što bi bilo poželjno, uzimajući obzir važnost medijske sfere za bilo kakve promene i bilo kakvo demokratsko društvo?

Ivo Vajgl: Mogu vam reći da u većini tih izveštaja koje pominjete formulacije u pogledu medija su bile moje formulacije i ja sam se stalno susretao sa predstavnicima medija i organizacija civilnog društva. Tako da to jeste jedno izuzetno važno pitanje. To je pitanje bazične kredibilitnosti u pogledu demokratije. Mediji ne mogu da budu propagandna mašinerija. Ovde je zaista to preterano i ja mislim da to može da bude samo u uslovima grubih političkih pritisaka na novinare i medije.

Ja sam jedan od potpisnika predloga da se premijerima Ciprasu i Zaevu da Nobelova nagrada (za mir). To je bio jedan redak pozitivan slučaj da se u ovom delu sveta jedan tako komplikovan politički problem reši na prosvetljen, demokratski način. I sada je to neko bacio u kantu i zapravo obezvređio napore tih državnika, i dao pravo onima koji su iz nekih nacionalističkih pobuda bili protiv takvih sporazuma.

EWB: Da li je EU suviše slepa za probleme koje ste uočili kada su u pitanju mediji u Srbiji?

Ivo Vajgl: Ja mislim da su na to najosetljiviji bivši novinari. Ja jesam bivši novinar i u Evropskom parlamentu sedeli su bivši novinari, kao recimo Tanja Fajon. Tako da mi znamo šta znače mediji i šta znači sloboda medija, ali i šta znači pritisak na medije. Političari koji se nisu bavili medijima verovatno potcenjuju taj element demokratije, a on je izuzetno važan.

EWB: Da se vratimo ponovo na Severnu Makedoniju i na njene probleme. Vest nedelje je svakako to da najverovatnije neće biti otvoreni pregovori sa Severnom Makedonijom uprkos svemu što se dogodilo i uprkos Sporazumu iz Prespe. Kakvu to poruku šalje ne samo vlastima u Severnoj Makedoniji već i celom regionu?

Ivo Vajgl: Ja mislim da je to katastrofalna poruka. Mislim da je to poruka koja dovodi u pitanju kredibilnost Evropske unije i njenih institucija u svim zemljama kandidatima. To je, rekao bih, najobičnija prevara. Ja ne mislim da je prihvatljivo da jedna zemlja, pa makar to bila i Francuska, može da protiv svih ostalih blokira jednu takvu stvar i da prouzrokuje blamažu EU i rekao bih da je to poniženje jedne zemlje i njenih političara. Ja sam jedan od potpisnika predloga da se premijerima Ciprasu i Zaevu da Nobelova nagrada (za mir). Ja mislim da su je oni zaslužili. To je bio jedan redak pozitivan slučaj da se u ovom delu sveta jedan tako komplikovan politički problem reši na prosvetljen, demokratski način. I sada je to neko bacio u kantu i zapravo obezvređio napore tih državnika, i dao pravo onima koji su iz nekih nacionalističkih pobuda bili protiv takvih sporazuma.

Ne mislim da je bojkot dobar potez. Mislim da treba izlaziti na izbore i treba prihvatiti ulogu opozicije ako ti pripadne. Ne treba se plašiti toga da tvoja snaga nije dovoljno velika. Recimo, ako se dobije 10%, to je 10%. (...) Treba prihvatiti tu ulogu. Naravno, onda tu nastupa uloga Evropske unije i njenih institucija da zaštiti opoziciju ako treba, ako treba da uslovljava napredak u procesu približavanja EU sa punim funkcionisanjem parlamentarnog sistema.

EWB: Kakvu reakciju ovo može da izazove u drugim državama, pre svega u Beogradu i Prištini? Da li Vučić sa jedne strane i Hašim Tači sa druge, ili novi premijer Kosova, gledaju na ovu poruku kao na znak da nema potrebe da se postigne kompromis, pošto to obećanje (Severnoj Makedoniji) nije ispunjeno?

Ivo Vajgl: Ja se slažem sa Vama. Ja sam siguran da je to jako loša poruka. Posebno je to loša poruka onima koji sa „figom u džepu“ potpisuju neke obaveze i sporazume. Ako EU to radi, zašto mi onda ne bismo radili isto. Kredibilitet evropske politike u celini dovodi se u pitanje na takav način.

EWB: Ono što je zanimljivo jeste da su u državama koje su najviše rezervisane po pitanju proširenja, pre svega u Francuskoj i Holandiji, na vlasti liberali. Generalno se stiče utisak da

evropski liberali, kojih ste i Vi bili deo u EP, imaju otklon prema Zapadnom Balkanu i da u nedovoljnoj meri razumeju probleme sa kojima se suočavaju zemlje ovde, te da nisu posvećene pitanju proširenja. Da li je to ispravan utisak?

Ivo Vajgl: Ne, ja mislim da se to ne može generalizovati. Ja znam da je grupa ALDE, u kojoj sam bio 10 godina, apsolutno većinski podržavala širenje EU kao zajednički strateški cilj Evrope. Za jačanje njene ekonomske snage, za jačanje bezbednosnih situacija. Vi imate u Holandiji nekoliko liberalnih stranaka, samo je jedna bila protiv, ostale su bile za. Francuska je uvek imala neku rezervu prema proširenju i francuski članovi naše grupe koja je još bila tu pre Makrona, bili su dosta rezervisani. Ja ne znam koji su njihovi motivi i čak se postavlja opravdano pitanje – ne znam zašto ga niko ne postavi – koji su to razlozi Makrona? Taj razlog da Evropa treba najpre da se reformiše i sama obnovi, ja mislim da to nije valjani razlog. Mora biti nešto drugo, a šta je to drugo ja ne znam. To drugo nije liberalno.

EWB: Stiče se utisak da se EU aktivirala u rešavanju političke krize u Srbiji onda kada je postalo očigledno da postoji opasnost od bojkota izbora sledeće godine. Da li mislite da je EU zaista zabrinuta zbog bojkota? Govori se često da bi to onemogućilo Srbiji da kasnije adekvatno implementira sporazume sa Kosovom? Da li mislite da je bojkot kao pretnja dobar način da se privuče pažnja, pošto je to negde i bio cilj bojkota?

Ivo Vajgl: Ne mislim da je bojkot dobar potez. Mislim da treba izlaziti na izbore i treba prihvatiti ulogu opozicije ako ti pripadne. Ne treba se plašiti toga da tvoja snaga nije dovoljno velika. Recimo, ako se dobije 10%, to je 10%. Ja sam u Severnoj Makedoniji, kada sam pregovarao sa Socijaldemokratama koji su bojkotovali parlament, ja sam rekao: slušajte, vi imate 30+%, postoje EU države u kojima se može solidna vlada formirati (sa tim procentom). Prema tome, nemojte potcenjivati sami sebe ako imate manje glasova nego što ih ima neka buduća vladajuća koalicija. Treba prihvatiti tu ulogu. Naravno, onda tu nastupa uloga Evropske unije i njenih institucija da zaštiti opoziciju ako treba, ako treba da uslovljava napredak u procesu približavanja EU sa punim funkcionisanjem parlamentarnog sistema. Bojkot nije najbolje rešenje, štaviše, mislim da ne koristi nikome.

**Intervju je preuzet sa portala European Western Balkans: <https://europeanwesternbalkans.rs/>*

Skopje Youth Samit

HOĆEMO DA NAS ČUJU

Razočarani zbog nekonzistentne politike EU prema Zapadnom Balkanu, zabrinuti zbog rastućeg populizma, mladi zahtevaju promene. Zahtevaju promene u samom procesu proširenja, traže veće učešće kako svojih predstavnika tako i organizacija civilnog društva. Pozivaju na odgovornost i žele saradnju sa građanima Evropske unije.

Sada već (ne)pisano pravilo je da su novembar i decembar posvećeni finalizaciji aktivnosti, refleksiji o urađenom i planovima za sledeću godinu. Organizacije civilnog društva ne odstupaju od ove prakse. Prve dane decembra provela sam u Skoplju. Inicijativa mladih za ljudska prava je organizovala, već peti po redu, *Skopje Youth Samit* odnosno Samit mladih.

Samit mladih je tradicionalno mesto na kojem se mladi sa Zapadnog Balkana, a i šire, okupljaju kako bi učili: o političkim pokretima, o građanskom aktivizmu, borbi za promene u različitim delovima sveta i možda najvažnije, kako bi pronašli

Svakako, preduslov za reformske procese je da građani podrže procese evropskih integracija. Kao što je važno i da taj proces razumeju i da shvate zašto je on bitan za boljitak naših zajednica. Ali tu smo podbacili. Nismo (dovoljno) uspeli da približimo građanima da reformski zahtevi, koje proces proširenja donosi, zapravo služe kako bi unapredili kvalitet njihovih života.

motivaciju i shvatili koji su to načini da se zajednica mobiliše i da se omogući njen demokratski razvoj.

Poslednja istraživanja pokazuju ono što svi već osećamo – mladi ne veruju da su u dovoljnoj meri predstavljeni u politici; čak 78% njih iz Jugoistočne Evrope smatra da je krajnje vreme

Izvor: Skopje Youth Summit Facebook page

da im se omogući prostor da iskažu svoje političke stavove i stremljenja. Nedovoljna predstavljenost u politici, nedovoljno mogućnosti da mladi učestvuju u dijalogu o evropskoj budućnosti njihovih društava, jedan je od razloga što je ovogodišnji Samit bio posvećen upravo procesu evropskih integracija Zapadnog Balkana. Samit je jedinstven po tome što su priče i borbe njegova srž.

Poslednja istraživanja pokazuju ono što svi već osećamo – mladi ne veruju da su u dovoljnoj meri predstavljeni u politici; čak 78% mladih iz Jugoistočne Evrope smatra da je krajnje vreme da im se omogući prostor da iskažu svoje političke stavove i stremljenja.

Bilo je debata o procesu evropskih integracija, o jedinstvenim oblicima aktivizma i problemima s kojima se aktivisti suočavaju. Sve ove priče započinju onim najvažnijim „ja“. Debate o uspehu modela proširenja, očekivanjima mladih od Evrope i od država, rastućem nacionalizmu, počele su onim, danas teškim pitanjem: da li je trenutni model proširenja osuđen na propast ili imamo li čemu da se nadamo?

Vidno razočaran nekonzistentnošću EU prema Zapadnom Balkanu, Agon nije bio optimističan oko uspeha evropske perspektive regiona u nekoj skorijoj budućnosti. Adi, s druge strane,

ostaje posvećen evropskom putu regiona i veruje da ništa nije predodređeno. U politici postoje trendovi i oni mogu da se menjaju. Ideje su ključne. Obojica su saglasni da su građani regiona ključna spona uspeha procesa evropskih integracija.

Svakako, preduslov za reformske procese je da građani podrže procese evropskih integracija. Kao što je važno i da taj proces razumeju i da shvate zašto je on bitan za boljitak naših zajednica.

Ali tu smo podbacili. Nismo (dovoljno) uspeali da približimo građanima da reformski zahtevi, koje proces proširenja donosi, zapravo služe kako bi unapredili kvalitet njihovih života.

Deklaracija koju su mladi, okupljeni na ovom Samitu, pripremili upravo započinje u tom duhu. Razočarani zbog nekonzistentne politike EU prema Zapadnom Balkanu, zabrinuti zbog rastućeg populizma, mladi zahtevaju promene. Zahtevaju promene u samom procesu proširenja, traže veće učešće kako svojih predstavnika tako i organizacija civilnog društva. Pozivaju na odgovornost i žele saradnju sa građanima Evropske unije.

*Milica Škiljević,
Beogradska otvorena škola*

Evropski zeleni sporazum

O PLANOVIMA I NEDOSTATKU AMBICIJE

Kritike na račun Zelenog sporazuma kažu da je predloženo povećanje ciljeva za smanjenje emisija štetnih gasova do 2030. godine nedovoljno, a rok za ostvarenje nula emisija do 2050. godine previše daleko da bi se bespovratan negativan uticaj klimatskih promena zaustavio, kao i da Komisija Ursule fon der Lajen i dalje ide u pravcu neodrživog rasta ekonomije EU.

Iako se Evropska unija na globalnom nivou može smatrati predvodnicom borbe protiv klimatskih promena, početkom decembra 2019. godine Evropska agencija za zaštitu životne sredine upozorila je u svom izveštaju da se Evropa suočava sa izazovima najveće hitnosti, bez presedana. Iako su dosadašnje politike EU delom pomogle, ipak većina ciljeva koje je EU postavila u vezi s borbom protiv klimatskih promena i zaštitom životne sredine

U izveštaju Evropske agencije za životnu sredinu je eksplicitno rečeno da „Evropa neće ostvariti svoju viziju održivosti da ‘živi dobro, u granicama naše planete’, ukoliko promoviše ekonomski rast, nastojeći da upravlja štetnim sporednim efektima kroz mehanizme ekoloških i socijalnih politika. Umesto toga, održivost mora postati vodeći princip ambicioznih i koherentnih politika i delovanja širom društva“.

neće biti dostignuti, a pragovi za emisiju gasova sa efektom staklene bašte će najverovatnije biti premašeni. Zaključak ovog izveštaja, koji se objavljuje na svakih pet godina, jeste da nam

Izvor: <https://gef.eu>

je potrebna fundamentalna promena u ključnim sistemima proizvodnje i potrošnje.

Nedelju dana kasnije, predsednica nove Evropske komisije, Ursula fon der Lajen, predstavila je plan za zaustavljanje klimatskih promena kroz održiviji rast ekonomije EU, pod nazivom „Evropski zeleni sporazum“ (*European Green Deal*). On je sastavni deo strategije Komisije za sprovođenje Agende Ujedinjenih nacija 2030 i Ciljeva održivog razvoja, kao i drugih prioriteta najavljenih u političkim smernicama predsednice Fon der Lajen. Njime se sugerše smanjenje emisije gasova sa efektom staklene bašte, zaštita biodiverziteta, uz otpočinjanje procesa pravedne tranzicije¹ prema održivijim i ekološkim praksama u svim industrijama, poput industrije: transporta, energetike, poljoprivrede, građevine, tekstilne industrije itd.

U Zelenom sporazumu pominje se da EU može doći u poziciju da će morati da osmisli i primeni mehanizme kojima se želi podstaći odgovornija proizvodnja u pogledu emisije gasova sa efektom staklene bašte u određenim sektorima, ukoliko njeni međunarodni partneri nastave s lošim praksama u proizvodnji. Srbija je država kojoj je najveći trgovinski partner upravo EU. Trebalo bi razmisliti o našem procesu proizvodnje.

Zeleni planovi

Aktivnosti i ciljevi koje predviđa Evropski zeleni sporazum (*Zeleni sporazum*) trebalo bi da do 2050. godine dovedu evropski kontinent do toga da bude „prvi klimatski neutralni kontinent na svetu“, sa nula emisija gasova sa efektom staklene bašte.

Da bi ovo dostigla, Komisija planira da sprovede različite politike koje bi pomogle EU i njenim državama članicama da sprovedu ovaj plan u delo. Potrebno je doneti prvi Zakon o klimi na nivou EU u naredna tri do četiri meseca, ali pored toga i novu Strategiju biodiverziteta za 2030. godinu, potom i: Industrijsku strategiju, Strategiju za održivu hranu i Akcioni plan za kružnu ekonomiju. Mehanizam pravedne tranzicije, potpomognut fondom od 100 milijardi evra, biće naročito usmeren na one države i regione koji se u velikoj meri oslanjaju na korišćenje uglja i podržaće građane koji su najranjiviji u ovom procesu, omogućavajući programe prekvalifikacije i mogućnost zapošljavanja u novim sektorima.

Kritike

Nažalost, u ovom trenutku, Zeleni sporazum ipak ne deluje onoliko ambiciozno koliko to situacija zahteva. Kritike na njegov račun kažu da je predloženo povećanje ciljeva za smanjenje emisija do 2030. godine nedovoljno, a rok za ostvarenje nula

emisija do 2050. godine previše daleko da bi se bespovratan negativan uticaj klimatskih promena zaustavio, kao i da Komisija Ursule fon der Lajen i dalje ide u pravcu neodrživog rasta ekonomije EU. U pomenutom izveštaju Evropske agencije za životnu sredinu je eksplicitno rečeno da „Evropa neće ostvariti svoju viziju održivosti da 'živi dobro, u granicama naše planete', ukoliko promoviše ekonomski rast, nastojeći da upravlja štetnim sporednim efektima kroz mehanizme ekoloških i socijalnih politika. Umesto toga, održivost mora postati vodeći princip ambicioznih i koherentnih politika i delovanja širom društva.“

Gde je Zapadni Balkan?

Kao što je već rečeno, kritike na račun manjka ambicioznosti Komisije u Zelenom sporazumu, ili njene verovatne podložnosti lobiranju predstavnika industrija koje su tradicionalno veliki zagađivači, postoje. Ipak, ukoliko bismo uporedili rezultate koje EU ostvaruje, kao i planirane mere u Zelenom sporazumu, s merama koje se primenjuju u Srbiji i drugim državama Zapadnog Balkana i rezultatima koje ove zemlje ostvaruju (na primer, u energetske sektoru), razlika je više nego evidentna i zabrinjavajuća za ceo Zapadni Balkan.

Pozitivna stvar je što se u Zelenom sporazumu pominje i Zapadni Balkan – kroz svoju trgovinsku politiku, EU će nastojati da gradi partnerstva a partnerima na Zapadnom Balkanu „kako bi im pomogla u njihovim procesima tranzicije“.

S druge strane, u Zelenom sporazumu se pominje da EU može doći u poziciju da će morati da osmisli i primeni mehanizme (*carbon border adjustment mechanism*) kojima želi podstaći odgovorniju proizvodnju u pogledu emisije gasova sa efektom staklene bašte u određenim sektorima, ukoliko njeni međunarodni partneri nastave s lošim praksama u proizvodnji. Srbija je država kojoj je najveći trgovinski partner sa 67% izvoza u 2018. godini (uz rastući trend kroz prethodne godine) upravo EU. Trebalo bi razmisliti o našem procesu proizvodnje koji je obeležen visokim ugljeničnim otiskom, ali i neefikasnim energetske politikama koje to omogućavaju, jer bi to neminovno uticalo na njihovu konkurentnost i potražnju u EU, a samim tim i čitavu ekonomiju.

Milica Mijatović,
Beogradska otvorena škola

¹ Pod terminom „pravedna tranzicija“ podrazumevamo proces zamene ili preobražavanja poslovanja različitih industrija u sistem zasnovan na korišćenju obnovljivih izvora energije. U planiranju ovakvih politika, neophodno je uključiti i socijalne aspekte.

NOVA LICA EVROPE

Predstavljamo vam kratak pregled novih članova
Evropske komisije za period 2019–2024

Predsjednica Evropske komisije Ursula fon der Lajen i njena geopolitička, ali i rodno izbalansirana, komisija počela je s radom prvog decembra 2019. i njen mandat će trajati do kraja oktobra 2024. godine. Nakon procesa odobravanja u Evropskom parlamentu, tokom kojeg su nadležni odbori Evropskog parlamenta odbili tri kandidata, i nakon što je Ujedinjeno Kraljevstvo odbilo da imenuje svog kandidata, Komisija Ursule fon der Lajen je stupila na dužnost.

Nova Evropska komisija broji 27 članova i ima tri izvršna potpredsednika – Fransa Timermansa, Margret Vestager i Valdisa Dobrovskisa, koji će, pored potpredsedničkih pozicija, biti zaduženi i za određene oblasti. Pored tri izvršna potpredsednika, nova Komisija ima i pet redovnih potpredsednika i to: Žozepa Borela, Veru Jurovu, Margaritisa Šinasa, Maroša Šefčoviča i Dubravku Šuicu.

Predstavljamo vam kratak pregled novih članova Evropske komisije za period 2019–2024:

URSULA FON DER LAJEN (Nemačka), predsednica Evropske komisije

Hrišćanski demokrata (CDU), koju je kancelarka Angela Merkel 2005. godine uvela na berlinsku političku scenu, otpočela je svoj rad na čelu Evropske komisije prvog decembra 2019. godine čime je postala prva žena koja je predsednik Evropske komisije.

Ursula fon der Lajen je rođena u Briselu, gde je i pohađala Evropsku školu. Diplomirala je dve godine pre nego što se Boris Džonson pridružio istoj ustanovi.

Po profesiji je lekarka. Bila je ministarka u nemačkim vladama od 2005. godine, kada je Angela Merkel postala kancelarka. Ursula fon der Lajen je pristupila Hrišćansko-demokratskoj uniji 1990, ali sve do 2004. nije bila aktivna na saveznom nivou. Te godine je, na opšte iznenađenje, izabrana u savezno predsedništvo ove partije, a godinu dana kasnije postala je ministarka za porodicu, starije osobe i omladinu u prvoj vladi Angele Merkel.

Na savezним izborima 2009. godine izabrana je u nemački Bundestag, da bi zatim u drugom kabinetu Angele Merkel prvo položila zakletvu kao ministarka za porodicu, a zatim preuzela resor rada i socijalnih pitanja. U decembru 2013. godine postala je prva žena koja je u Nemačkoj preuzela dužnost ministra odbrane, a taj resor joj je poveren i u četvrtoj vladi Angele Merkel u martu 2018. godine. Ursula fon der Lajen je od 2010. godine zamenica saveznog predsednika Hrišćansko-demokratske unije i važi za blisku saradnicu i osobu od poverenja Angele Merkel.

Na čelu kabineta nove predsednice Evropske komisije biće: Bjoren Seibert i uz to će biti zadužen za međuinstitucionalna pitanja i stratešku politiku. Pored njega, ključni ljudi u kabinetu su Jens Flosdorf kao izvršni savetnik za komunikaciju, Jivka Petrova, kao direktorka za koordinaciju i administraciju, Peteris Ustubs, kao diplomatski savetnik, i Kurt Vandenberg kao glavni savetnik za pitanja Evropskog zelenog sporazuma (*Green Deal*), dok će Antoni Velan biti u ulozi savetnika za digitalna pitanja.

FRANS TIMERMANS (Holandija), izvršni potpredsednik – Evropski zeleni sporazum i klimatska pitanja

Timermans je bivši holandski ministar spoljnih poslova i, u prethodnom sazivu Komisije, važio je za desnu ruku Žan Klod Junkera. Iako nije bio oduševljen što je prepustio poziciju predsednika kolegici Ursuli fon der Lajen, Timermansu je obećana uloga izvršnog (višeg) potpredsednika, što je slično njegovom trenutnom poslu. Holanđanin će nositi dva šešira, nadgledajući sve poverenike koji su odgovorni za pitanja Evropskog zelenog sporazuma i baviće se klimatskom politikom. Od njega se očekuje da predloži novi zakon o klimi u toku prvih 100 dana od početka rada nove Komisije, uključujući nerešeni cilj emisije za 2050. godinu. Pored toga valja istaći da je i otac četvoro dece, poliglota i feminista i neko ko nije popularan kod poljskih, kao i mađarskih lidera.

MARGARET VESTAGER (Danska), izvršna potpredsednica – Digitalno doba i konkurencija

Za Margaret Vestager se često ističe da je buduća zamenica kraljice Evrope, tj. zamenica Merkelove, a u svojoj domovini je poznata i kao marljiva ministarka finansija. Margaret Vestager nije uspela u svom nastojanju da postane predsednica Komisije, ali je preuzela mesto više potpredsednice u administraciji Ursule fon der Lajen i trenutno je šefica antitrustovskog bloka. Baviće se digitalizacijom, što je predsednica istakla kao jedan od glavnih ciljeva. Tako je Vestager naglasila da će materijali za sastanke Komisije od sada biti dostupni samo u digitalnom obliku. Njene nove dužnosti uključivaće i rad na novoj Strategiji o veštačkoj inteligenciji, industrijskom planu i planu za mala i srednja preduzeća, kao i na novom digitalnom porezu.

VALDIS DOMBROVSKIS (Letonija), izvršni potpredsednik – Ekonomija koja radi za ljude i finansijske usluge

Letonac je bio premijer skoro pola decenije, pošto je vlada bila primorana da smanji plate i potrošnju pod međunarodnom intervencijom (pomoći). Povukao se nakon što je 54 ljudi umrlo kada se trgovački centar srušio. Bivši poslanik u Evropskom parlamentu je stigavši u Brisel postavljen za potpredsednika za evro i socijalni

Izvor: <https://www.economist.com>

dijalog. Njegove nove dužnosti uključuju integriranje ciljeva održivog razvoja u Evropski semestar i sprovođenje Evropskog stuba socijalnih prava. Letonac će također biti glavna veza između Komisije i Evropske investicijske banke koja ima cilj da polovinu svog finansiranja usmeri na ulaganja u klimu do 2025.

ŽOZEP BOREL (Španija), potpredsednik Snažnije Evrope u svetu - Visoki predstavnik Unije za spoljne poslove i bezbednosnu politiku

Novi visoki predstavnik Unije za spoljne poslove i bezbednosnu politiku je inženjer vazduhoplovstva i student Stenforda. Ima više od četiri decenije radnog iskustva u španskoj i politici EU. Predstavljao je Španiju na Evropskoj konvenciji o budućnosti Evrope 2002. godine i bivši je predsednik Evropskog parlamenta iz vremena kada predsednici parlamenta nisu bili baš vidljivi. Iako Katalonac, otvoren je protivnik katalonske nezavisnosti i jedan od prvih koji je priznao Huana Guaida za privremenog predsednika Venecuele. Žozep Borel će predsedavati Grupom za spoljnu koordinaciju i uz to će predsedavati i jednom od šest Komesarskih grupa¹, čiji se prioritet naziva „Snažnija Evropa u svetu“, i promovise Evropu koja je strateški bolje pozicionirana, upornija i ujedinjenija. Njegova uloga će biti da radi na osiguravanju bržeg donošenja odluka, kao i bolje povezanosti unutrašnjih i spoljašnjih aspekata svih politika Evropske unije.

VERA JUROVA (Češka), potpredsednica za Vrednosti i transparentnost

Vera Jurova je u Junkerovoj Komisiji bila komesarka za pravdu, potrošače i ravnopravnost polova. U Komisiji Ursule fon der Lajen unapređena je u potpredsednicu, ali neće biti odgovorna

za vladavinu prava, kao što se ranije nagađalo. Umesto toga, ona će pomoći u popravljajući mostova između Evropskog saveta i Evropskog parlamenta pretraživanjem transnacionalnih lista i ojačavanjem sistema vodećih kandidata tokom izbora za Evropski parlament. Jurova će takođe raditi na pluralizmu medija i pristupu Povelji EU o ljudskim pravima.

MARGARITIS ŠINAS (Grčka), potpredsednik za Promociju evropskog načina života

Donedavno glavni portparol Evropske komisije sada postaje viši funkcioner Komisije. Bio je član Evropskog parlamenta za grčku desničarsku Novu demokratiju između 2007. i 2009. godine. Inicijalni naslov radne pozicije Grka je izazvao kontroverze zbog čega su poslanici pisali Ursuli fon der Lajen, pozivajući je da promeni formulaciju, iako je, predsedavajući političke grupe Evropske narodne partije (EPP) u Evropskom parlamentu, Manfred Veber, dao punu podršku predloženom imenu a to je bila „zaštita evropskog načina života“. Iako je Šinas dobio odobrenje tokom saslušanja trećeg oktobra, evropski poslanici koji nisu članovi Evropske narodne partije (EPP) ostali su nepokolebljivi da se naziv radnog mesta mora promeniti. Komisija je 13. novembra pristala da promeni naziv iz „zaštita“ u „promocija“ evropskog načina života. Njegove dužnosti obuhvataće poslove u oblasti migracije, kulture i sporta.

MAROŠ ŠEFČOVIČ (Slovačka), potpredsednik za Međuinstitucionalne odnose i planiranje

Šefčovič je ove godine izgubio kampanju za predsednika Slovačke i kandidata levog centra za predsednika Evropske komisije. Kao i komesaru iz Austrije, Johanesu Hanu, i njemu je ovo treći mandat u Briselu. Šefčoviču je poveren portfelj sličan onom za koji je bio zadužen od 2009. do 2014: međuinstitucionalni od-

¹ Ursula fon der Lajen osnovala je šest komesarskih grupa koje će raditi u cilju ostvarivanja šest političkih prioriteta – Evropskog zelenog sporazuma, Digitalnog doba, Ekonomije koja radi za ljude, Promocije evropskog načina života i Snažnije Evrope u svetu.

nosi i planiranje. Šef je, kako ga često nazivaju, proveo posljednjih pet godina pokušavajući da posreduje u vezi sa isporukom gasa između Rusije i Ukrajine. Njegov strastveni projekat, Evropski savez za baterije, ostaće pod njegovim nadzorom.

DUBRAVKA ŠUICA (Hrvatska), potpredsednica za Demokratiju i demografiju

Šuica je bila gradonačelnica Dubrovnika, ali je napustila tu funkciju pre nego što je grad stekao još veću slavu kao Kraljevo sletanje u „Igri prestola“. Provela je poslednjih šest godina kao poslanica u Evropskom parlamentu, da bi u julu postala prva potpredsednica Evropske narodne partije. Šuica će biti zadužena za demokratiju i demografiju, a njen zadatak će, između ostalog, biti sazivanje Konferencije o budućnosti Evrope, koja će početi 2020. godine.

JOHANES HAN (Austrija), Budžet i administracija

Han je prvi put mandat u Evropskoj komisiji služio u Komisiji Hozea Manuela Barosa kao komesar za regionalnu politiku, dok se u komisiji Žan Klod Junkera bavio pregovorima o proširenju i politikom susedstva. Han će u trećem mandatu biti zadužen za budžet i odgovaraće direktno Ursuli fon der Lajen, a biće i glavni da obezbedi da Komisija bude uravnotežena po polu i u potpunosti digitalna. Han će takođe ostati odgovoran za odnose sa Švajcarskom.

DIDIJE REJNDERS (Belgija), Pravda

Didije Rejnders je poznat kao blagi govornik, advokat iz belgijske Frankofonske liberalne stranke, Reformistički pokret (MR). Služio je kao ministar finansija od 1999. do 2011. godine i ministar spoljnih poslova od 2011. do 2019. godine. Kao belgijski ministar spoljnih poslova kandidovao se za komesara pod Žan Klod Junkerom, ali je ova kandidatura bila neuspešna zato što je na toj poziciji predsednik Komisije želeo kandidatkinju. Tu poziciju je na kraju zauzela Marijana Tisen. Rejnders će preuzeti posao koji se odnosi na vladavinu prava. Njegovi glavni zadaci biće predvođenje rada na sveobuhvatnom evropskom mehanizmu vladavine prava i uspostavljanje i pokretanje novog evropskog javnog tužilaštva.

MARIJA GABRIJEL (Bugarska), Inovacije, istraživanje, obrazovanje, kultura i mladi

Marija Gabrijel je funkciju Junkerovog digitalnog komesara preuzela od Kristaline Georgieve 2016. godine i odatle je uradila dovoljno da ubedi premijera Bojka Borisova da zasluži još

Izvor: <https://www.europarl.europa.eu>

jedan mandat. U prethodnih pet godina bila je zadužena za digitalnu ekonomiju i društvo, a na Zapadnom Balkanu bila je uključena u kreiranje Digitalne agende i Sporazuma o smanjenju cene rominga.

Njene nove dužnosti uključivaće jačanje programa razmene studenata *Erazmus* i zaključivanje rada na sporazumu *Horizont Evropa*. Njen portfelj dobio je prošireni naziv (inicijalno je glasilo: Inovacije i mladi) malo pre nego što su poslanici glasali za celu Komisiju.

STELA KIRIAKIDES (Kipar), Zdravlje i bezbednost hrane

Karijerna političarka, kao potpredsednica stranke Demokratski skup od 2013. godine, ona je bila desna ruka predsednika Nikosa Anastasiadesa. U Evropi je poznata po svom mestu predsednice Parlamentarne skupštine Saveta Evrope (telo koje ima zadatak da 47 evropskih vlada odgovaraju na pitanja ljudskih prava i vladavine zakona). Njeni zadaci se tiču promocije i unapređenja javnog zdravlja, ali uključuju i standarde u oblasti bezbednosti hrane.

**pregled ostalih članova Evropske komisije predstavljamo u narednom broju Biltena „Progovori o pregovorima“*

Andrijana Lazarević,
Beogradska otvorena škola

YOU4EU Projekat

BUĐENJE GRAĐANSKE SVESTI

Javna uprava mora da bude transparentna, a proces odlučivanja mora da postane otvoren i inkluzivan. Samo tako možemo da dođemo do društva u kom građani znaju da li je javni interes zaštićen ili ne i da li su interesi društvene grupe kojoj pripadaju obuhvaćeni javnim politikama.

Organi vlasti ne slušaju građane i ne podstiču njihovo učešće u odlučivanju; informacije od javnog značaja nisu dostupne javnosti i kako onda da znamo da li vlast radi u javnom interesu; još jedan propis je usvojen bez javne rasprave i učešća civilnog društva u njegovom formulisanju. Ove, svima nama dobro poznate rečenice koje ponavljamo na skupovima, u analizama i razgovorima, mogle su se često čuti i 12. decembra tokom diskusije na međunarodnoj konferenciji *Citizen participation matters – changes we need*.

Teme o kojima smo razgovarali bile su: koliko smo daleko ili blizu društva u kom je rad organa javne vlasti transparentan, proces odlučivanja inkluzivan, a građani informisani i aktivni u zaštiti svojih prava. Konferencija je okupila stručnjake u oblasti

građanske participacije i predstavnike građanskih inicijativa iz: Španije, Hrvatske, Slovenije, Crne Gore i Srbije.

Analizirajući stepen učešća građana na lokalnom, nacionalnom i EU nivou, učesnici su se složili da institucije ne rade u dovoljnoj meri u interesu građana, kao i da uspostavljanje, čuvanje ili unapređenje demokratskog društva ne ide u dobrom pravcu jer je na snazi kreiranje javnih politika koje nemaju uporište u civilnom društvu i ne predstavljaju javni interes.

Ukoliko imamo odluke i propise koji se donose pod velom tajne, a ta tajnovitost se pravda odbranom nacionalnog interesa ili ugovornim obavezama prema investitoru, građani moraju da reaguju i budu korektiv vlasti.

A koji nas koraci vode do društva u kom građani znaju da li je javni interes zaštićen, a interesi društvene grupe kojoj pripadaju obuhvaćeni javnim politikama?

Foto: BOŠ

Ne možemo govoriti o otvorenom društvu bez transparentne javne uprave, koja je proaktivna u objavljivanju informacija od javnog značaja i koja je istovremeno efikasna u rešavanju zahteva građana. Ukoliko imamo odluke i propise koji se donose pod velom tajne, a ta tajnovitost se pravda odbranom nacionalnog interesa ili ugovornim obavezama prema investitoru, građani moraju da reaguju i budu korektiv vlasti.

Sledeći bitan korak jeste uspostavljanje otvorenog i inkluzivnog procesa odlučivanja koji podrazumeva funkcionalne mehanizme učešća građana u kreiranju javnih politika, zahvaljujući kojim građani mogu da artikuliraju svoje interese i zahteve i da ukažu na ključne probleme i potencijalna rešenja. Učesnici konferencije su više puta naglasili da se priča ne završava pravnim regulisanjem ovih mehanizama, koji se zatim ne koriste u praksi ili se čak zloupotrebljavaju. Neophodno je da vlast pažljivo osluškuje glas građana, da odgovori na njihova pitanja i da potom obe strane zajedničkim snagama stignu do dogovora. Komunikacija mora biti dvosmerna, a vrata vlasti moraju uvek biti otvorena.

Predstavnici inicijativa Združena akcija „Krov nad glavom“ iz Srbije, „Čuvamo naš park“ iz Hrvatske i „Držati uspravno“ iz Crne Gore su na svojim primerima pokazali kako jasni ciljevi, dobro organizovani udruženi građani i solidarnost s drugim inicijativama i pokretima mogu doneti preko potrebno buđenje kritičke građanske svesti, bez koje ne možemo govoriti o zaštiti demokratskih vrednosti i kreiranju javnih politika koje doprinose ostvarivanju prava građana.

A šta građani mogu da učine kako bi doprineli kreiranju društva čiji deo žele da budu i sistema koji radi na zaštiti njihovih prava i interesa? Moraju pomno pratiti postupke vlasti, svaku najavu, odluku, propis, aktivnost koja može imati efekat na kvalitet njihovog života i života zajednice čiji su deo. Danas se suočavamo sa obeshrabrajućim trendom lažnih vesti, koje čak u nekim situacijama dolaze od strane vlasti, a koje zamagljuju realnost i kreiraju narativ zasnovan na neproverenim činjenicama već na insinucijama.

Ali mnogobrojne građanske inicijative pokazuju da građani dobro poznaju činjenice, da znaju da procene da li su njihovi interesi zaštićeni i da se shodno tome udruže radi odbrane zagarantovanih prava. Primeri građanskog aktivizma u zaštiti prava na zdravu životnu sredinu, prava na stanovanje, prava na urbanistički razvoj grada koji je u interesu zajednice, a ne partikularnih interesa investitora, pokazuju nam da su građani spremni da izađu na ulicu i ukažu vlastima na svoje nezadovoljstvo onda kada svi ostali kanali komunikacije zakažu.

Predstavnici inicijativa Združena akcija „Krov nad glavom“ iz Srbije, „Čuvamo naš park“ iz Hrvatske i „Držati uspravno“ iz Crne Gore su na svojim primerima pokazali kako jasni ciljevi, dobro organizovani udruženi građani i solidarnost s drugim inicijativama i pokretima mogu doneti preko potrebno buđenje kritičke građanske svesti bez koje ne možemo da govorimo o zaštiti demokratskih vrednosti i kreiranju javnih politika koje doprinose ostvarivanju prava građana.

Suština organa javne vlasti bi trebalo da bude rad u javnom interesu. Zajedno sa građanima, a ne mimo njih. Svako odstupanje od ovog principa zahteva reakciju civilnog društva, jer država je tu zbog nas građana, a ne obrnuto.

**Konferencija Citizen participation matters – changes we need organizovana je u okviru projekta YOU4EU – Učešće građana 2.0, koji Beogradska otvorena škola realizuje u saradnji sa Access Info Europe (Španija), Gong (Hrvatska), Institut alternativa (Crna Gora) i PiNA (Slovenija).*

*Marija Todorović,
Beogradska otvorena škola*

Beogradska otvorena škola

Masarikova 5/16,
11000 Beograd, Srbija

T: +381 11 30 61 372
F: +381 11 36 13 112
E: eupregovori@bos.rs
W: eupregovori.bos.rs i www.bos.rs
S: facebook.com/BOSPolicyLab
S: twitter.com/BOSPolicyLab

FONDACIJA ZA OTVORENO DRUŠTVO, SRBIJA
OPEN SOCIETY FOUNDATION, SERBIA

PROGOVORI O PREGOVORIMA

Ukoliko želite da redovno dobijate bilten
„Progovori o pregovorima”, prijavite se [OVDE](#).

Stalo nam je do Vašeg mišljenja i povratne informacije
– molimo Vas s nama kontaktirate odgovorom na mejl
eupregovori@bos.rs i pošaljete nam sugestije o tome kako
možemo da poboljšamo ovaj bilten. Takođe, ukoliko
smatrate da bilten nije relevantan za Vaš delokrug rada ili
ako niste zainteresovani da ga primete ubuduće, možete
nam poslati mejl na eupregovori@bos.rs.